

I

(Rezolucje, zalecenia i Opinie)

OPINIE

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

467. SESJA PLENARNA W DNIACH 8 I 9 GRUDNIA 2010 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie strategii energetycznej na lata 2011–2020

(opinia rozpoznawcza)

(2011/C 54/01)

Sprawozdawca: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Dnia 12 maja 2010 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

strategii energetycznej na lata 2011–2020

(opinia rozpoznawcza).

Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 16 listopada 2010 r.

Na 467. sesji plenarnej w dniach 8–9 grudnia 2010 r. (posiedzenie z 9 grudnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 138 do 40 – 21 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wprowadzenie i streszczenie

1.1 Komisja Europejska zamierza przyjąć strategię energetyczną na lata 2011–2020 i plan działania dotyczący niskoemisyjnego systemu energetycznego do 2050 r. Zwróciła się do Komitetu, aby w ramach swojego wkładu w jej prace przygotował opinie rozpoznawcze dotyczące tych dwóch kwestii.

1.2 Komitet wyraża zadowolenie, że wspomniane dwa tematy są opracowywane łącznie. Inwestowanie w sektor energetyczny ma charakter długofalowy i jest bardzo istotne, aby strategia na najbliższe dziesięć lat przyczyniała się do osiągnięcia długoterminowych celów na rok 2050.

1.3 Komisja opublikowała dokument oceniający „W kierunku nowej strategii energetycznej dla Europy na lata 2011–2020”, będący podstawą konsultacji. W części 1 niniejszej opinii streszczono opinie i zalecenia Komitetu. W części 2 przedstawiono ogólne kwestie, które należy uwzględnić w strategii. Część 3 zawiera uwagi dotyczące konkretnych spraw zgłoszonych do dyskusji w dokumencie oceniającym Komisji.

1.4 W ciągu ostatnich 200 lat sektor energetyki i transport na świecie opierały się przede wszystkim na wykorzystaniu paliw kopalnych. W okresie tym można było wydobywać po stosunkowo niskich kosztach bogate złoża paliw kopalnych, które umożliwiły krajom rozwiniętym ogromne zwiększenie wydajności pracy i podniesienie poziomu życia.

1.5 Większość ekspertów zgadza się jednak co do tego, że w ciągu najbliższych 40 lat złoża ropy naftowej i gazu ziemnego staną się mniej bogate, a o pozostałe zasoby będzie się toczyła silna konkurencja, której będzie towarzyszył wzrost cen. Złoża węgla prawdopodobnie pozostaną bogatsze i w ich wypadku niebezpieczeństwo poważnego ograniczenia dostaw w najbliższym stuleciu prawdopodobnie będzie mniejsze. Na świecie istnieje również pilna potrzeba obniżenia poziomu emisji CO₂ ze spalania paliw kopalnych, aby uniknąć katastrofalnej w skutkach zmiany klimatu. Odnosi się to w równej mierze do węgla, ropy naftowej i gazu ziemnego.

1.6 Dlatego też świat powinien zmienić swoją bazę energetyczną i sposób wykorzystania energii do 2050 r. Należy jak najszybciej wprowadzać do użytku wszelkie możliwe alternatywne źródła energii. Tam, gdzie nadal będą wykorzystywane paliwa kopalne, konieczne będzie wychwytywanie większości dwutlenku węgla u źródła z myślą o jego składowaniu lub ponownym wykorzystaniu, aby uniknąć jego uwalniania się do atmosfery. Ponadto w każdym sektorze należy wykorzystywać energię znacznie wydajniej niż obecnie.

1.7 Skuteczne pokierowanie tą transformacją to jedno z największych wyzwań stojących przed społeczeństwami i rządami w XXI wieku. Będzie ono wymagało nowego podejścia do wyceń energii i usług energetycznych, aby zapewnić przede wszystkim ponoszenie w ramach wykorzystywania paliw kopalnych pełnego kosztu związanych z CO₂ obciążenia dla świata, ogromnych inwestycji w nowe technologie, silnych nowych partnerstw między podmiotami przemysłowymi i rządami w celu stworzenia potrzebnej infrastruktury oraz zmiany postaw społecznych wobec wykorzystania energii i jej kosztu.

1.8 Kraje będą musiały podjąć ścisłą współpracę w celu wprowadzenia koniecznych zmian. Jednocześnie sam proces transformacji będzie oparty na silnej konkurencji. Wystąpi zaciekle rywalizacja o dostęp do pozostałych zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego, a jednocześnie pojawią się nowe dziedziny konkurencji związane z rozwojem zastosowania alternatywnych źródeł energii oraz produktami i usługami o wysokiej efektywności energetycznej. Państwa i regiony, które szybko poczynią postępy na drodze ku większej efektywności energetycznej i skutecznemu wykorzystaniu alternatywnych źródeł energii, wzmocnią swoją pozycję konkurencyjną. Te zaś, które będą się ociągać i odwlekać transformację, przekonają się, że ich pozycja konkurencyjna ulegnie osłabieniu.

1.9 Europa i Unia Europejska znajdują się obecnie w decydującej fazie tej ewolucji. Mają wyraźne powody, by przeć ku transformacji, gdyż pozostają bardzo uzależnione od przywozu ropy naftowej i gazu z zagranicy, a także są narażone na wszelkie ograniczenia, jakie mogą się wiązać z tymi dostawami. Ponadto Europa przoduje pod względem zwiększania społecznej i politycznej świadomości zagrożenia zmianą klimatu oraz jest liderem w dziedzinie rozwoju zastosowania niektórych potrzebnych w przyszłości alternatywnych źródeł energii i działań na rzecz zwiększenia efektywności energetycznej w niektórych najważniejszych sektorach.

1.10 Europa nie może sobie jednak pozwolić na samozadowolenie. Proces transformacji nie nabrał jeszcze wystarczającego pędu, aby mógł rozwijać się dalej w sposób samodzielny, i łatwo może zostać wyhamowany przez obecne trudności gospodarcze

i krótkoterminowość będącą ich skutkiem. Tymczasem inne państwa i regiony, na przykład Chiny i Stany Zjednoczone, szykują się do szybkiego działania. Zwłaszcza Chiny mogą stać się bardzo ostrym konkurentem w dziedzinie rozwoju alternatywnych źródeł energii.

1.11 Dla Europy sprawą najwyższej wagi jest zdynamizowanie transformacji energetycznej. W ramach nowej strategii energetycznej UE może i powinna stworzyć dla niej ramy. Unia powinna wskazać cele oraz środki i struktury potrzebne do ich osiągnięcia. Przyjęcie strategii przez Radę i inne instytucje powinno być okazją do zmobilizowania wspólnej woli politycznej, biznesowej i społecznej służącej wprowadzeniu potrzebnych zmian. Szansy tej nie można przeczyć ani zaprzepaścić.

2. Najważniejsze elementy strategii

2.1 Nowa strategia energetyczna dla Europy na lata 2011–2020 musi się opierać przynajmniej na trzech głównych elementach: bezpieczeństwie dostaw energii, niskoemisyjnej gospodarce i konkurencyjności energetycznej. Komitet popiera wysiłki mające na celu zapoczątkowanie przejścia na gospodarkę opartą na technologiach niskoemisyjnych i zwiększenie bezpieczeństwa dostaw energii, lecz ubolewa, że w dokumencie oceniającym Komisji z maja 2010 r. pt. „W kierunku nowej strategii energetycznej dla Europy na lata 2011–2020” zbyt mało uwagi poświęcono konkurencyjności energetycznej. Jeżeli nie zostaną przyjęte bezwzględnie odpowiednie środki, łączny koszt wszystkich strategii polityki energetycznej może spowodować rzeczywiste zagrożenie ucieczką emisji gazów cieplarnianych i przenoszeniem miejsc pracy.

2.2 Według EKES-u najważniejsze elementy strategii można streścić w następujących punktach:

- właściwe odczytanie sygnałów gospodarczych,
- zdobycie właściwych technologii,
- mobilizacja sektora finansowego,
- wprowadzenie właściwych instytucji i struktur (publicznych i prywatnych),
- zapewnienie zaangażowania konsumentów i społeczeństwa,
- budowa europejskiego sojuszu i partnerstw na rzecz transformacji oraz wypracowanie powszechnego porozumienia w kwestii celów i tempa ich osiągnięcia w określonym terminie.

2.3 **Sygnaly gospodarcze.** Z punktu widzenia ekonomisty najważniejszym środkiem wprowadzenia koniecznej zmiany w sektorze energetycznym jest właściwa wycena energii z uwzględnieniem wszystkich kosztów zewnętrznych związanych z jej produkcją i wykorzystaniem. Przede wszystkim proces wytwarzania i wykorzystywania energii powinien obejmować ponoszenie pełnego kosztu globalnych problemów stwarzanych przez związaną z tym emisję CO₂.

2.4 Obecna sytuacja na całym świecie wygląda zupełnie inaczej. Podmioty wytwarzające i wykorzystujące energię bynajmniej nie ponoszą pełnych kosztów związanych z emisją dwutlenku węgla, a w wielu miejscach nadal korzystają z dotacji o niepożądanych skutkach mających na celu obniżenie kosztu takiej energii oraz zwiększenie popytu i związanej z nim produkcji węgla. W ramach przyszłej polityki należy dążyć do zapewnienia, że za emisje CO₂ pochodzące ze spalania paliw kopalnych będzie płacona pełna cena uprawnień do emisji. Wszelkie pozostałe dotacje powinny być ukierunkowane w sposób znacznie lepiej przemyślany na:

- wspieranie badań i rozwoju w dziedzinie nowych technologii;
- wspieranie uruchamiania nowych technologii niskoemisyjnych przez pewien czas, dopóki nie będą one w stanie samodzielnie utrzymać się na rynku;
- wspieranie uruchamiania środków i technik dotyczących efektywności energetycznej;
- wspieranie uboższych i znajdujących się w trudnym położeniu gospodarstw domowych w zapewnieniu im niezbędnych usług energetycznych.

2.5 Europa poczyniła pewne postępy na drodze ku lepszym strukturalnym wycenom. Obecny dobór wielu różnych podatków paliwowych w różnych państwach, utrzymujące się gdzieś indziej dotacje do produkcji, niedoskonały i chwiejny system handlu uprawnieniami do emisji dwutlenku węgla itp. bynajmniej nie zapewniają stabilnych i spójnych sygnałów cenowych potrzebnych do tego, by dać dostawcom i odbiorcom energii pewność podczas planowania koniecznych dużych i małych inwestycji. Nowa strategia energetyczna powinna wskazać wyraźne cele związane z:

- wyeliminowaniem dotacji o niepożądanych skutkach w sektorze energetycznym i związanych z nim sektorach, zarówno w odniesieniu do produkcji, jak i konsumpcji;
- większą harmonizacją opodatkowania wszystkich paliw, procesów i produktów powodujących emisje gazów cieplarnianych;
- wprowadzeniem właściwych cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla we wszystkich sektorach poprzez rozszerzenie systemu handlu uprawnieniami do emisji i wyeliminowanie jego luk prawnych bądź poprzez inne środki fiskalne;
- ukierunkowaniem wszelkich pozostałych dotacji na konkretne wspomniane wyżej cele.

2.6 Ceny energii prawdopodobnie pozostaną na wyższym poziomie niż w przeszłości (a dostawy pochodzące z niektórych źródeł europejskiego systemu dostaw energii mogą od czasu do czasu podlegać ograniczeniom). Energia powinna być wykorzystywana jak najefektywniej, aby utrzymać całkowite zużycie energii i nowe potrzebne inwestycje na rozsądnym poziomie. Należy wkładać jak najwięcej wysiłku w propagowanie efektywności energetycznej we wszystkich sektorach.

2.7 Właściwa polityka cenowa jest ważna, lecz w opinii Komitetu zdecydowanie niewystarczająca, aby zapewnić nieodwracalne dążenie ku gospodarce niskoemisyjnej. Potrzeba będzie wiele

innych środków i inicjatyw, zwłaszcza na początkowych etapach, zanim sam rynek będzie mógł pełnić rolę siły napędowej.

2.8 **Właściwe technologie.** Nie podjęto jeszcze ważnych działań na rzecz wspierania rozwoju i wykorzystania alternatywnych źródeł energii, w tym całej gamy odnawialnych źródeł energii. Gdy zostaną one już w pełni rozwinięte, powinny stać się w pełni konkurencyjne na rynku i nie będą dłużej potrzebowały specjalnego wsparcia innego niż korzystna dla nich różnica wynikająca z właściwej ceny uprawnień do emisji. Do 2020 r. wiele z tych technologii będzie jednak nadal w fazie rozwoju i prawdopodobnie będzie potrzebować finansowego wsparcia za pośrednictwem programów badań i rozwoju, cen gwarantowanych i innych zachęt dla inwestorów, a także wsparcia właściwego rozwoju infrastruktury.

2.9 Liczne alternatywne źródła energii prawdopodobnie będą najefektywniej wykorzystywane jako czynnik produkcji energii elektrycznej: aby zoptymalizować ich wkład i najlepiej wykorzystać obecną zdolność produkcji energii elektrycznej, sieć elektroenergetyczna będzie wymagała zdecydowanego wzmocnienia i rozbudowania na szczeblu lokalnym, krajowym i europejskim, a także udoskonalenia, które umożliwi jej przyjęcie zróżnicowanego wkładu z wielu różnych źródeł na różną skalę i zaspokojenie zmieniającego się popytu.

2.10 Wydajność awaryjnych źródeł zasilania lub przechowywanie energii (wraz ze zintegrowaną siecią energetyczną) będą miały jeszcze większą rolę do odegrania w przyszłości, gdyż będą musiały radzić sobie z niestabilnymi formami dostaw energii ze źródeł odnawialnych takich jak wiatr oraz ze zmieniającym się popytem. Elektrownie wodne, elektrownie wykorzystujące biomasę i ewentualne gromadzenie energii w akumulatorach na dużą skalę mogłyby odgrywać coraz ważniejszą rolę w tym zakresie, podobnie jak pozostałe elektrownie zasilane paliwami kopalnymi (zwłaszcza gazem ziemnym) wyposażone w systemy wychwytywania dwutlenku węgla.

2.11 Niektórzy komentatorzy uważają, że elektrownie jądrowe nowej generacji będą musiały odegrać ważną rolę w nowej gospodarce opartej na technologiach niskoemisyjnych, a niektóre państwa, zarówno w Europie, jak i poza nią, podejmują działania w celu przedłużenia przydatności istniejących elektrowni i zaplanowania budowy nowych. Większość członków Komitetu podziela opinię, że energia jądrowa będzie musiała odegrać rolę w przejściu Europy na gospodarkę opartą na technologiach niskoemisyjnych. Technologia konwencjonalnego wytwarzania energii jądrowej jest obecnie dobrze rozwinięta i zdaniem Komitetu każda nowa inwestycja w energetykę jądrową powinna pokrywać pełen koszt gospodarczy jej działania, ubezpieczenia, ewentualnego zamknięcia oraz składowania i unieszkodliwiania odpadów bez żadnych jawnych lub ukrytych dotacji.

2.12 Węgiel pozostanie oczywiście ważnym źródłem energii, zwłaszcza w związku z wytwarzaniem energii elektrycznej, jeszcze przez dziesiątki lat. Aby zminimalizować związaną z tym emisję CO₂, należy podjąć intensywne działania na rzecz stworzenia i zainstalowania systemów wychwytywania i składowania dwutlenku węgla oraz na rzecz opracowania harmonogramu ich wprowadzania we wszystkich elektrowniach węglowych.

2.13 Efektywność energetyczna i obniżenie emisyjności powinny być silnie wspierane we wszystkich sektorach, zwłaszcza w transporcie, mieszkalnictwie i budownictwie, w sektorze energii elektrycznej oraz w energochłonnych gałęziach przemysłu.

2.14 Mobilizacja sektora finansowego. Wdrażanie transformacji sektora energetycznego będzie wymagało dużych inwestycji w ciągu najbliższych 20 lat (prawdopodobnie trzy lub cztery razy większych niż obecnie). Aby przeprowadzić tę rozbudowę, potrzebna jest ambitna strategia europejska, która wskaże wyraźne cele oraz stworzy właściwe, niezawodne i spójne ramy prawne, zachęty i inne formy wsparcia przedmiotowych gałęzi przemysłu, umożliwiając im pewne zmierzanie w kierunku osiągnięcia tych celów.

2.15 Właściwe struktury i instytucje. Ponadto transformacja będzie wymagała znacznego wzmocnienia porozumień instytucjonalnych, aby planować rozwój i kierować nim oraz jednocześnie zachęcać dynamiczny i konkurencyjny rynek do koniecznych inwestycji. Planowanie dostaw energii, zarządzanie siecią oraz regulowanie rynku energii i jego struktur taryfowych powinny zostać zintegrowane lub skoordynowane na szczeblu europejskim.

2.16 Potrzebne przekształcenia będą wymagały szybkich i głębokich zmian we wzorcach produkcji i konsumpcji w europejskiej gospodarce. Po stronie produkcji, w miarę rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz produktów i usług o wysokiej efektywności energetycznej, powinno powstać wiele nowych przedsiębiorstw i miejsc pracy w sektorze energetyki; ubędzie ich jednak w starszych częściach sektora energetycznego. Potrzebny będzie szeroko zakrojony program zwiększania świadomości, szkolenia i zmiany kwalifikacji, aby umożliwić harmonijną transformację.

2.17 Potrzebny jest szybko rosnący międzynarodowy rynek nowych technologii i rozwiązań, aby przekształcić sektor energetyczny. Europa powinna rozszerzyć własne badania i rozwój oraz zachęty dla swojego przemysłu i przedsiębiorstw, aby zapewnić sobie silną pozycję na tym dynamicznym i konkurencyjnym rynku.

2.18 Zaangażowanie konsumentów, MŚP i całego społeczeństwa. Po stronie popytu należy podjąć zdecydowane wysiłki w dziedzinie edukacji i zachęcania konsumentów prywatnych i przedsiębiorstw do odgrywania roli w inteligentnej konsumpcji, która będzie potrzebna w przyszłości. Wszelkiego rodzaju konsumenci (przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe) będą potrzebowali właściwych informacji na temat dostępnych możliwości efektywniejszego wykorzystania energii i wspierania przestawienia się na odnawialne źródła zaopatrzenia. W wielu przypadkach będą potrzebowali także zachęt do samodzielnego podejmowania działań na rzecz efektywności energetycznej oraz do wykorzystywania odnawialnych źródeł energii.

2.19 Ceny energii prawdopodobnie będą wyższe niż w przeszłości, należy więc starannie ocenić ich oddziaływanie na uboższe gospodarstwa domowe i na osoby znajdujące się w trudnej sytuacji oraz opracować właściwe strategie. Tego rodzaju gospodarstwa domowe powinny być najpoważniejszymi kandydatami do otrzymania pomocy w zakresie wprowadzania rozwiązań efektywnych energetycznie, ponieważ może im brakować środków na samodzielne podjęcie takich działań oraz dlatego, że wyższe ceny energii będą dla nich większym obciążeniem niż w przypadku zamożniejszych osób.

2.20 Europejski sojusz na rzecz zmian. Aby przeprowadzić potrzebną transformację szybko i na szeroką skalę, UE i jej państwa członkowskie powinny dzielić się uprawnieniami i ściśle ze sobą współpracować w celu wprowadzenia koniecznej integracji technicznej i gospodarczej na jednolitym rynku energii oraz by

zaangażować właściwe sektory przemysłu w pracę na rzecz transformacji. Europejska strategia wymaga wspólnej odpowiedzialności i wspólnej realizacji.

2.21 Cele. Aby utrzymać tempo zmian, Komitet sugeruje, że w ramach strategii UE użyteczne byłoby stworzenie harmonogramu powiązanych ze sobą i spójnych docelowych terminów wykonania poszczególnych etapów transformacji. Każdy cel będzie następnie wymagał własnego zestawu środków wykonawczych i planów inwestycyjnych opracowanych we współpracy z przedstawicielami przemysłu i innymi zainteresowanymi stronami. Przykładowe środki obejmują:

- wyznaczone już cele dotyczące odnawialnych źródeł energii na rok 2020 oraz dalsze cele na lata 2030, 2040 i 2050;
- po odpowiednim sprawdzeniu technologii wychwytywania i składowania dwutlenku węgla wprowadzenie wymogu wyposażenia w nie wszystkich nowych elektrowni zasilanych paliwami kopalnymi oraz określenie harmonogramu wyposażania w taki system wszystkich działających elektrowni;
- docelowe terminy wprowadzenia wymogu osiągnięcia przez wszystkie nowe budynki mieszkalne i inne budynki zerowego statusu emisyjnego oraz docelowe terminy wprowadzenia wymogu stopniowego dostosowania istniejących budynków;
- docelowe terminy stopniowego zwiększania elektryfikacji floty pojazdów;
- orientacyjne cele w zakresie rezygnacji z używania paliw kopalnych do ogrzewania i gotowania w gospodarstwach domowych.

2.22 Wszystkie wymienione odrębne cele i działania powinny zostać zintegrowane w kompleksowej strategii zmniejszenia ilości gazów cieplarnianych oraz powinny być one zgodne z ogólnym celem dwudziesto- lub trzydziestoprocentowego zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych do 2020 r.

3. Najważniejsze dziedziny dla nowej strategii energetycznej wskazane w dokumencie Komisji przekazanym do konsultacji

3.1 Nowoczesne zintegrowane sieci energetyczne. Komitet zgadza się z Komisją, że sprawą najwyższej wagi jest stworzenie solidniejszej, odporniejszej, inteligentniejszej i lepiej zintegrowanej infrastruktury sieciowej dla Europy. Aby zapewnić najlepsze wyniki stosowania odnawialnych źródeł energii, należy instalować różne rodzaje urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii w optymalnych dla nich miejscach (energia wiatru tam, gdzie występują silne wiatry, energia słoneczna na najbardziej nasłonecznionych obszarach itp.), a w razie potrzeby także korzystać z efektywnej sieci przesyłu energii. Osiągnięcie takiej optymalizacji na skalę europejską ostatecznie będzie oznaczało traktowanie całej europejskiej produkcji energii elektrycznej jako jednego, zintegrowanego systemu. Powinno się stworzyć „wspólną europejską sieć” oraz wspólne projekty i struktury umożliwiające planowanie tego systemu i zarządzanie nim. Sieć ta powinna być zdolna do inteligentnego zarządzania i działania na wszystkich poziomach, aby zoptymalizować dostosowanie podaży do popytu. Cel zintegrowanej sieci będzie polegał między innymi na przyjęciu energii z oddalonych źródeł (np. z morskich farm wiatrowych lub z pustynnych instalacji solarnych); a wykorzystanie systemów AC i DC w różnych częściach sieci będzie wymagało optymalizacji w celu zminimalizowania strat energii w całej sieci.

3.2 Komisja i państwa członkowskie powinny ściślej współpracować ze sobą i ze wszystkimi europejskimi sieciami operatorów systemów przesyłowych, aby stworzyć skoordynowaną strukturę planowania rozwoju zintegrowanej sieci i zarządzania nią, obejmującą techniczne i finansowe parametry budowy i działania sieci.

3.3 Komitet zgadza się z Komisją, że istotne będzie wprowadzenie inteligentnego licznika na wszystkich szczeblach konsumpcji, w tym w domach prywatnych. Konsumenci będą potrzebowali sporej pomocy od dostawców paliw i od organów władz publicznych, aby zrozumieć informacje podawane przez inteligentne liczniki i podejmować decyzje dotyczące tego, jak owe informacje wykorzystać, aby zoptymalizować swoje wzorce zużycia energii.

3.4 **Postęp na drodze ku niskoemisyjnemu systemowi energetycznemu.** UE zobowiązała się już do zmniejszenia emisji dwutlenku węgla o 20 % do 2020 r. oraz o 30 %, jeśli inne państwa podejmą porównywalne zobowiązania. Cele te są ważnym bodźcem dla wielu innych polityk i inwestycji w nowe systemy energetyczne, które dzięki nim powstaną. Według Komitetu UE powinna zgodnie z wnioskiem ministrów ochrony środowiska Niemiec, Francji i Wielkiej Brytanii zobowiązać się do szybkiej zmiany celu zmniejszenia emisji CO₂ do 2020 r. z obecnych 20 % do 30 %, jeśli pozwolą na to warunki gospodarcze i społeczne bez szkody dla konkurencyjności i jeśli faktycznie będą temu towarzyszyły działania i inwestycje konieczne do osiągnięcia takiego celu.

3.4.1 Unia Europejska jest już bliska osiągnięcia 20-procentowej redukcji do 2020 r. (do 2009 r. emisje zmniejszyły się już o 17 %), a silniejszy bodziec w postaci celu postawionego na wyższym poziomie mógłby przynieść jej korzyści polegające na przyspieszeniu transformacji w dziedzinie energetyki, sprawniejszym funkcjonowaniu rynku handlu uprawnieniami do emisji oraz na poprawie konkurencyjności Europy w dłuższej perspektywie. Niemniej jednak z politycznego punktu widzenia, a także pod względem ochrony konkurencyjności przemysłu europejskiego w krótszej perspektywie (zwłaszcza jego energochłonnych sektorów), byłoby oczywiście o wiele łatwiej zdecydować się na wcześniejsze podwyższenie celu obniżenia emisji do 30 %, gdyby inne kraje uprzemysłowione zobowiązały się do podobnych redukcji, a bardziej zaawansowane kraje rozwijające się w odpowiednim zakresie przyłączyły się do globalnych wysiłków. Oznaczałoby to sprawiedliwszy podział kosztów inwestycji i rozłożenie ciężaru wyższych kosztów energii związanych z transformacją sektora energetycznego na wszystkie większe kraje, a także zapewniłoby minimalizację zjawiska „ucieczki emisji”.

3.4.2 Jak dotąd możliwość podwyższenia do 30 % celu redukcji emisji do 2020 r. UE starała się wykorzystać jako argument w negocjacjach, by skłonić inne kraje do porównywalnych zobowiązań. Taktyka ta nie sprawdziła się jednak ani w Kopenhadze, ani później. Co więcej, wraz z upływem czasu tracimy możliwość wykorzystania ambitniejszego celu na 2020 r. jako narzędzia służącego przyspieszeniu transformacji sektora energetycznego w Europie.

3.4.3 Wobec ciągłego braku globalnego porozumienia w sprawie zmiany klimatu, UE powinna rozważyć możliwość wcześniejszego podwyższenia celu redukcji emisji do 2020 r. do poziomu 25 %, przyjmując tym samym dolną granicę przedziału obniżania emisji zalecaną przez IPCC na ten rok dla krajów wysoko rozwiniętych. Zapewniłoby to również w pewnej części korzyści transformacyjne związane z możliwie najszybszym przyjęciem

wyższego celu, a jednocześnie pozwoliłoby zachować kartę przetargową w negocjacjach w postaci dodatkowych 5 % do zaoferowania innym krajom, by zachęcić je do wzmożonych wysiłków w najbliższych dwóch latach.

3.5 Wczesne działania podejmowane w tym celu prowadziłyby do zaostrzenia limitów emisji w systemie handlu uprawnieniami do emisji dwutlenku węgla, a przez to do wyższej i efektywniejszej ceny emisji dwutlenku węgla. Komitet uważa, że jeśli system handlu uprawnieniami do emisji dwutlenku węgla ma przynieść namacalne wyniki, należy ustalić cenę minimalną na poziomie co najmniej 30 euro oraz zapewnić osiągnięcie wyższej proporcji redukcji emisji dwutlenku węgla w samej UE raczej poprzez właściwe inwestycje niż poprzez wywóz do innych części świata za pośrednictwem mechanizmu czystego rozwoju (*Clean Development Mechanism – CDM*). Komitet uważa jednak, że nawet po takich udoskonaleniach nie należy przeceniać wyników, jakie może przynieść sam system handlu uprawnieniami do emisji dwutlenku węgla. Ponadto znaczne wzmocnienie systemu w UE może się okazać politycznie i konkurencyjnie niedopuszczalne, jeśli inne części świata nadal będą zwlekały z podjęciem porównywalnych działań. Jeśli transformacja energetyczna ma się dokonać w odpowiednim tempie, wiele innych polityk podobnych do przedstawionych w niniejszej opinii trzeba będzie wprowadzać w ramach całościowej strategii, a jeśli system handlu uprawnieniami do emisji dwutlenku węgla nadal będzie szwankował, być może trzeba będzie położyć na nie większy nacisk w przyszłej strategii.

3.6 UE zrobiła już duży postęp, ustanawiając minimalne normy efektywności energetycznej budynków, pojazdów oraz różnych innych towarów i usług. Nadal jednak dużo jest do zrobienia w zakresie rozszerzania i zaostrzania tych limitów. A jeszcze więcej pozostaje do zrobienia w zakresie zapewnienia wdrożenia wszystkich wspomnianych norm i zgodności z nimi. Komisja będzie musiała zwiększyć nacisk na państwa członkowskie, aby opracowały właściwe plany działania i polityki w dziedzinie efektywności energetycznej.

3.7 **Przywództwo w dziedzinie innowacji technologicznych.** Technologiczne innowacje w sektorze energetyki będą nieodzowne dla tworzenia nowych produktów i usług oraz dla sprowadzenia ich cen do rozsądniejszego poziomu. Europie grozi pozostanie w tyle za głównymi globalnymi konkurentami w tym sektorze, dlatego powinna ona podnieść poziom badań i rozwoju (w sektorze publicznym i prywatnym) w zakresie najważniejszych nowych technologii. Na szczeblu europejskim należy bezzwłocznie wdrożyć strategiczny plan w dziedzinie technologii energetycznych (plan EPSTE).

3.8 Energii należy przypisać większe znaczenie we wszystkich właściwych programach UE, zwłaszcza w ramach funduszy strukturalnych. Państwa członkowskie powinny również przypisać energii większe znaczenie w swoich planach inwestycyjnych, zwłaszcza w tych związanych z efektywnością energetyczną i rozwojem odnawialnych źródeł energii. Ponadto UE i państwa członkowskie powinny zapewnić właściwe, stabilne ramy prawne i zachęty dla przedsiębiorstw sektora prywatnego działających w obszarze dostaw i dystrybucji energii oraz wykorzystujących produkty i usługi o wysokiej efektywności energetycznej, aby umożliwić im odegranie roli w intensyfikacji wysiłków.

3.9 Komitet zgadza się, że władze lokalne i regionalne mają do odegrania szczególnie ważną rolę w zakresie propagowania efektywności energetycznej na swoim terenie i w zakresie koordynowania realizacji planów rozwoju odnawialnych źródeł energii. Zaleca on europejskie wsparcie dla doskonałych inicjatyw podejmowanych w dziedzinie energetyki w ramach Porozumienia Burmistrzów oraz znalezienie sposobów wzmocnienia i rozszerzenia tych inicjatyw.

3.10 Silna i skoordynowana polityka zagraniczna w dziedzinie energii. Komitet zgadza się, że UE powinna korzystać z bardziej skoordynowanej polityki energetycznej w odniesieniu do państw trzecich. Ale bez względu na to, jak dobrze skoordynowana będzie ta polityka, pozycja Europy pozostanie słaba w kontekście międzynarodowym, jeśli nadal będzie ona bardzo uzależniona od przywozu paliw kopalnych z innych części świata, zwłaszcza jeśli znajdują się one w kilku najważniejszych państwach. Im szybciej Europie uda się osiągnąć większą efektywność, niższy poziom ogólnego zużycia i mniejszy stopień uzależnienia od przywozu paliw kopalnych z zagranicy, tym bezpieczniejsza będzie jej pozycja.

3.11 Ochrona obywateli UE. Komitet zgadza się z Komisją, że należy przywiązywać dużą wagę do działań na rzecz stworzenia równych szans dla podmiotów działających w sektorze energii w całej Europie oraz na rzecz promowania przejrzystości dla konsumentów w zakresie wszystkich aspektów usług energetycznych, z jakich korzystają. Wszelkiego rodzaju konsumenci (przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe) będą musieli nauczyć się zwracać znacznie większą uwagę na swoje wzorce zużycia energii oraz na dostępne możliwości efektywniejszego wykorzystania mniejszej ilości energii.

3.12 Produkty i usługi energetyczne prawdopodobnie staną się stosunkowo droższe niż obecnie, co zapewni stosowną zachętę ekonomiczną do takich działań. Aby móc ruszyć we właściwym kierunku, różni konsumenci będą jednak słusznie oczekiwać czegoś więcej niż wzrostu cen. Informacje o energetycznych cechach towarów i usług będą musiały stać się o wiele bardziej dostępne, podobnie jak konkretne informacje na temat dostępnych możliwości i pomocy we wprowadzeniu zmian (np. możliwości w zakresie ulepszenia charakterystyki energetycznej domów i innych budynków, bardziej ekologicznego transportu, bardziej ekologicznych zakupów, sposobów spędzania wakacji itp.).

Bruksela, 9 grudnia 2010 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON

ZAŁĄCZNIK

Poniższy fragment opinii sekcji został zmieniony wskutek przyjęcia poprawki przez Zgromadzenie, ale uzyskał poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów:

Punkt 3.4

„Postęp na drodze ku niskoemisyjnemu systemowi energetycznemu. UE zobowiązała się już do zmniejszenia emisji dwutlenku węgla o 20 % do 2020 r. oraz o 30 %, jeśli inne państwa podejmą porównywalne zobowiązania. Cele te są ważnym bodźcem dla wielu innych polityk i inwestycji w nowe systemy energetyczne, które dzięki nim powstaną. Według Komitetu UE powinna zgodnie z wnioskiem ministrów ochrony środowiska Niemiec, Francji i Wielkiej Brytanii zobowiązać się do szybkiej zmiany celu zmniejszenia emisji CO₂ do 2020 r. z obecnych 20 do 30 %, jeśli pozwolą na to warunki gospodarcze i społeczne bez szkody dla konkurencyjności oraz o ile faktycznie będą temu towarzyszyły działania i inwestycje konieczne do osiągnięcia takiego celu. Będzie to niemal niemożliwe do osiągnięcia, jeżeli inne kraje uprzemysłowione nie zobowiążą się do porównywalnego ograniczenia emisji i jeżeli bardziej zaawansowane gospodarczo kraje rozwijające się nie zgodzą się wnieść odpowiedniego wkładu w globalne wysiłki.”

Wynik głosowania: 88 głosów za skreśleniem powyższego zdania, 82 przeciw, wstrzymało się 26 osób.
